

BRASSÓ

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

MEGJELENIK HETENKÉNT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN s SZOMBATON.

67-ik szám.

Brassó, Szombat, június 16-án.

IV. évfolyam 1888.

III. Frigyes.

A német császár meghalt.

Utolsó perceiről következő sürgönyi tudósításokat kapjuk:

Potsdam, június 15. (Eredeti távirat.) Dél-
előtt 10 óra 30 perckor a császár cse-
des álomban szunnyad, csak időről-időre
adva eszméletéről jelt, minden fájdalomnyilvánítás nélkül, érverés, légzés igen gyenge.

Potsdam, június 15. (Eredeti távirat.)
Frigyes császár ma délelőtt tizen-
egy órakor csendesen elszenderült.

A német császár életéből.

Rövid idő alatt második császára hunyt el Németországnak: Vilmos után III. Frigyes, a ki a császári koronát csak ez év márczius 9-ike óta viselte. Nagyon rövid idő ez arra, hogy neki mint császárnak életrajza lett volna; hiszen alig adhatott ki pár rendeletet s már elragadta a halál. De mint trónörökös, eseményekben gazdag életet élt le, melyről számos könyvet is irtak már.

Nem volt már valami nagyon fiatal ember, mert 1831-ben október 18-án született a potsdami királyi palotában, a melyet méltán nevezhetnénk a Hohenzollernek családi születési helyének, mert majdnem minden herceg itt született.

Még az uralkodók jelleme is sokban függ a nevelőjüktől, s ezért nem éreztelen tudni, hogy III. Frigyes nevelői között volt a hres német történettudós, Curtius Ernő is. Curtius nevelésének tulajdonítható, hogy III. Frigyes nagyon érdeklődött a történeti tudományok iránt s hogy oly sokat áldozott az olympiai ásatások érdekében.

1849-ben állott be az I. testőrezredbe s 1850-ben a bonni egyetemre ment. Különbösen három egyetemnek hordozta disztudori kalapját: a bonni, königsbergi és az oxfordi egyetemeknek.

Legelőször háboruban Schleswig-Holsteinban volt 1864-ben, de fontosabb missziót csak 1866-ban kapott, mikor a königráti csatát várattalan és gyors megjelenésével eldöntötte. Erről a hadjáratáról III. Frigyes könyvet is irt. Nem egyetlen irodalmi műve ez, mert

a Suez-csatorna megnyitásakor Egyiptomban és Palesztinában járt s ez utját is megírta egy könyvben, mely azonban, mint az uralkodók és uralkodó herczegek munkái, a publikum kezébe nem került.

Legnagyobb szerepet játszott az 1870—71-iki francia-porosz háboruban, a midőn is győzött Weissburgnál, majd Wörtz mellett megverte Mac Mahont, bevonult Nancyba, Metznel fedezet volt, jelen volt Sedánál és Páris ostrománál.

Mikor a diadalmas hadjáratból visszatért a német hadsereg, Frigyeset mindenütt rendkívüli ujjongással fogadta a nép s a rajongás szeretete hadserege mint parancsnokát.

Kitűnő katona volt, annyival is inkább, mert nagy kort ért édes atyja mellett mint politikusként mi szerep sem jutott.

Inkább csak sejteni lehetett, hogy minő politikát követelt volna császár korában, mert a mióta a trónt elfoglalta, őt foglalta el teljesen a betegsége.

Azt az egyet már trónörökös korából lehetett gyanítani, hogy közte és Bismarck között komoly konfliktusra kerül a dolog, ha császár lesz.

S a várt dolog Battenberg herceg eljegyzésének ügyében is következett s bizonyára csak a császár halála volt oka, hogy komolyabb bonyodalmak nem következtek be.

III. Frigyes az angol királyné leányát, Viktoria hercegnőt vette nőül. E házasság sok nehézség után jött létre, mert 1859-ben a porosz királyság nem volt oly hatalmas és a büszke angol nemzet kicsinyelte a német trónt. Csak a vőlegény személyes megjelenése Londonban s megnyerő modora szüntette meg az angol parlament ellenkezését.

A császárné angol származásának tulajdonítható, hogy a császárt egy angol orvos, Mackenzie gyógykezelte s ez volt mellette haláláig; és főképen ennek köszönhető, hogy III. Frigyes életét sikerült idáig is meghosszabbítani.

Budapest, 1888. június 12.

—n. A trónörökös-pár boszniai útjának lehet, hogy nincs politikai célja; de hogy politikai jelentősége van, azt senki józanul nem tagadhatja. Ha már más nem, akkor az ily ünnepélyes alkalommal mondatni szokott beszédek azok, a melyek tartalmukkal politikai jelentőségűvé teszik Rudolf trónörökös útját az okkupált tartományokba. Sok politikai alkotás van, mely elhibázza célját s szétpattan,

szólva ő volt egyedüli mentora. Egy szálláson laktak Jókaiival, ki ekkor a festészetben gyakorolta magát. Petőfi, ha néha felébredt benne a színészet iránti régi vágy: szavalgatott, Orlay meg novellákat irt. Mikor aztán Petőfire is bekövetkeztek Pápan a nem szeretem napok, elváltak egymástól. Jókai en miniatur olajba festette távozó barátja arczképét; Orlay emlékverset irt számára; Petőfit meg könyvekre fakasztotta érzékeny szavallatával s a bucsu órájában erősen fel fogadták egymásnak, hogy csak mint nevezetes emberek fognak ismét találkozni. S ugy is lön, csak nem azon a művészi pályán, a melyen mint ifjak gyakorolták magukat; a festő Jókaiából regényíró, a költő Orlayból festő s a színész Petőfiből nagy költő lett.

Talán semmi sem igazolja inkább Petőfinek a jó barátokba vetett erős hitét és bizalmát, de egyszerűsmind résztvevő természetét is mint a Pákh Albert iránti benső viszonya. Petőfi 1843 telét, életének e leginségesebb napjait Debreczenben, Fogasné asszonyomnál huzta ki. Az igen szegény öreg asszony nem valami fényesen láthatta el a költőt, sokat éhezhetett, fázhatott. Ismeretes az a költeménye, melyben a többiek között — de már a jobb napokban — így emlékszik vissza e télre:

Jó, hogy az embernek csont foga van,
Ézt bölcsen rendelék az Istenek,
Mert hogyha vas lett volna a fogam,
A rozsdá ette volna meg.

mint üres buborék; és ismét némely tény, melynek nem is volt politikai célzata, politikai horderőt nyer a kísérő körülmények következtében. Így van a jelen esetben is. Már azon méltóságos s főlemelő manifestációk is, melyek színhelye a horvát főváros volt, hozzáillő bevezetést képeztek az út folytatásához.

A királyfit s nejét nagy örömmel s lelkesedéssel fogadták a zágrábiak, és pedig társadalmi osztálykülönbség nélkül a fogadtatást meleggő s bensővé tenni törekedett minden párt. A nagy ellentétek, melyek még ma is alapját képezik a pártvillongásoknak, teljesen elnémultak e napon. Pedig még mindig élesek a párt harcok. Zágrábban is két ellenzék van a kompakt tömeget képező kormánypárttal szemben. Egyik a Starcevic-féle szélsőbaloldal, mely nagy Horvátországról ábrándozik, külön horvát korona alatt, azért Magyarországnak dühös ellensége, s e dühétől való elvakultságában némelykor a zágrábi országházat valóságos koresmai jelenetek színhelyévé tette. A másik a mérsékelt ellenzék, mely az államjogi alap elismerésében loyális, a trón iránti loyálisában pedig épen csuszó-mászásig megy, hanem annál perfidebb a báni kormány ellen, melyet állítólag a rossz igazgatás miatt támad, de tévedeg azért, hogy ha lehetne, szeretné vezérét a báni helyére tiltetni. Tout, comme chez nous.

Hanem hát a királyfi s szép neje fogadtatásakor mindezen ellentétek elenyésztek; a gyűlölet sziszegése, az ármány sese-susája s a düh rikoltása elhallgatott, s minden szív érzelme a látogatás fölötti elégtétel örömeiben olvadt fel. Mindenki egyesült a lelkesedés örömköltásaiban, mely valamennyi ajakról kelt a királyfi szavainál, mikor a „dicső multnak s közös érdekeknek azon szétszakíthatlan kötelékeiről” beszélt, melyek Horvátországot Magyarországhoz fűzik. Bizonyosság ez arra nézve, hogy Horvátország népe a magyar néppel való közösségnek s az abból reá hármló áldásoknak ma már teljes ismeretében van, ha a szélsőbal még úgy tagadja is, s hogy a horvát közvélemény ez előnyös átalakulása a Hédervár bán érdeme s az ő kormányáé és ez érdemből az ottani mérsékelt ellenzék kerges tagadása sem von le egy csipetnyit sem.

A zágrábi ünnepnapot nem zavarta semmi.

A „BRASSÓ” TÁRCZÁJA.

Petőfi baráti viszonyairól.

(Folytatás.)

Petőfi Egressynek volt feltétlen híve s egyetlen színi kritikájában őt tulságosan dicsőíti s hozzá költői epizstolájában ezeket írja:

„S mit szóljak arról, a ki ellened
Viseltetik rut pártos szenvedélyvel?
Ki koszorúd, mit néhányan fonánk,
Dühös kezekkel tépné szerteszélyvel?
Oh mert van ilyen, és pedig nem egy van;
Hogy is ne volna?... magyarok vagyunk!
A párt, a párt és mindörökké csak párt
Sok század óta átkos jelszavunk!”

Az itt említettekén kívül még igen sokkal állott Petőfi barátságban, névleg Pálfi Alberttel, kinek egyszerű, népies írálya igen tetszett, Kertbeni Károlylyal, ki Petőfit a külfölddel ismertette meg fordításai által, Lauka Guztávval, kinek vidám kedélye derűségben tartotta a gyakran elkomoruló Petőfit, bár ezeket inkább csak czimboráknak, pajtásoknak tekintette.

De aligha volt — Aranyt kivéve — egyikkel is oly huzamos és tiszta barátságban Petőfi, mint Orlay P. Somával, kihez egyébiránt rokon kötelék is fűzte. Mint tanulók ismerték meg egymást s barátságukat híven, állandóan megtartották. Orlay barátságának Petőfi is, mi is igen sokat köszönhetünk; mert ő volt az, ki a költőt, daczára szűk anyagi körülményeinek, anyagi-
lag és erkölcsileg gyámolítani igyekezett. Pápan ugy

S mindennek daczára a költő ez inségében irta azon költeményét, melyekkel Vörösmarty figyelmét felhívta; itt kedvelte meg Heinet és itt olvasta eredetiben Berangert. A gyenge ellátás daczára a szállás és élelmezés díja 150 frtra gyűlt. Egyszer beállit a költő Pákhhoz, ki akkor Debreczenben nevelősködött s szigorú vállatásra fogta, hogy van-e bizalma, de feltétlen erős bizalma hozzá? ha van, ugy Fogasné előtt írjon egy kötelezvényt 150 frtról. Pákh a kötelezvényt megírta, mely szerint abban az esetben, ha 45 nap alatt Petőfi a kérdéses összeget le nem tenné, Pákh lesz köteles lefizetni. A kötelezvény megírása után mintegy kételkedve kérdezi a nyakon csipett kezese, hogy miből fizeti le a főadós annak idején azt a tenger pénzt. — Költeményeimből — felelt büszkén a reménykedő költő. S pár óra mulva a debreczeni tanulókkal összeadott mintegy 12 rhemes forintnyi összeggel tél-tűznek idején neki indult Pestnek. Egy kötet versben volt minden reménye; ha eladhatja jó, ha el nem adhatja is jó, mert akkor vagy éhen hal, vagy megfagy s vége lesz minden szenvedésnek. Pesten Vörösmarty pártfogása mellett s egy becsületes szabómester áldozatkészsége folytán — a költemények megjelentek — s a költő adott szavához híven 3 hét lefolyása alatt elküldötte a költeményekre zálogjogilag bekebelezett 150 frtot Fogasné asszonynak.

(Folytatása következik.)

A nép minden érzete, a pártok minden gondolata ujjongó lelkesedésben tört ki együttesen. A fogadtatás örömjaja bizonynyal kellemes visszhangot keltett a fenséges ifjú pár szívében is. A zent-István Skoronájának jövőendő viselője, ki oly ünnepélyesen s határozottan hangoztatá a hárommegy királyságnak Magyarországhoz való változhatlan tartozását, bizonynyal felismerte a zágrábi manifestációk politikai jelentőségét is. A királyhűség érzelmei kiírthatlanul élnek a horvát nép szívében. A horvát nép ez egyértelmű loyálisának fölismerése bizonynyal nem került el a királyfi éles szemét. S hiszszük, hogy a mostani ünnepély az ő összes mozzanataival a horvát népet hozzánk is közelebb hozta s fölismerhetővé tette azon igazságot, hogy egy, vagy más félreértés idegenkedést teremthet ugyan, de azon köteléket meg nem szakíthatja, melyet az érdekeknek s a haza és trón iránti egyező érzelmeknek közössége teremtett meg.

Belföld.

Brassó, június 13. (Országgyűlés.) A képviselőház elég gyorsan elintézte a szerdai napirendet, melynek tárgyai közül csak a távirda, távbeszélő és egyéb villamos berendezésekről szóló törvényjavaslat, melyet Matuska Peter előadó referált, keltett vitát és érdeklődést. Beöthy Algernon azt a módosítást javasla, hogy a javaslatnak úgy címében, mint szövegében a „távbeszélő” szó „telephon” szóval cseréltesse fel; a ház azonban a módosítást mellőzte. A 3. és 4. §§-nál Ullman Sándor, Baross miniszter, továbbá Matuska és Molnár Antal módosításai fogadtattak el; egyebekben a javaslat többi részei változatlanul mentek keresztül. A napirendre kitűzött négy helyi érdekű vasutakra vonatkozó miniszteri jelentések, melyeket Neményi Ambros adott elő, minden vita nélkül tudomásul vétettek.

Brassó, jun. 15. (Magyar delegáció.) A magyar delegáció hadügyi albizottsága szerdán megkezdte tanácskozásait s az előadó előterjesztésének meghallgatása, s a hadügyminiszter nyilatkozatai után hozzáfogott az előterjesztések részletes tárgyalásához s mindenekelőtt a magyar delegáció tavaly hozott határozataira adott válaszokkal foglalkozott. A miniszter tetszéssel fogadott nyilatkozatokat tett a magyar nyelvnek a tisztképző intézetekben való taníttatása tárgyában. A delegáció ellenzéki tagjai kijelentették, hogy az idén a magyarországi tisztképző akadémia felállítására iránt nem ujtják meg indítványukat, mert — bár e kívánságnak ma is oly jogosultnak tartják, mint előbb — nem akarják az ismételt leszavazásnak kitenni. Egy kérdésre: vajon igaz-e, hogy a közös hadsereg tisztjeinek megtiltatott magukat „cs. és k.” (k. u. k.) tiszteknek nevezni, a miniszter saját névjegye előmutatásával felelt, melyen a közjogilag korrekt címzés foglaltatik.

Az albizottság a hadsereg felszerelésére vonatkozó kérdést az élelmezés és felszerelés tárgyalására kiküldött szűkebb albizottsághoz utasította, melynek feladata lesz, a magyar ipar részesedésére vonatkozó kérdést is megvitatni. Ezután a bizottság belement a rendes költségvetés tárgyalásába. Bauer hadügyminiszter terjedelmes felvilágosító-akat adott a tiszti és legénységi létszám szaporításáról. Ezen előterjesztés után a tárgyalások félbeszakítottak.

Külpolitikai szemle.

Brassó, június 15.

Szófiai ellenzéki körökből azt a hírt terjesztik, hogy a miniszterek között véleménykülönbségek forognak fönn a Popov ellen hozott ítélet miatt és kabinetválság áll küszöbön. Hiteles értesülések szerint a kabinetben csak ama kérdés fölött van nézeteltérés, hogy a hadügyminiszter Popov ügyében a bírósági ítélet szentesítését, vagy a teljes megkegyelmezést indítványozza-e. Azt hiszik, hogy az ügy akként fog elintéztet nyerni, hogy a hercege szentesíti az ítéletet s azután esetleg az illetékes miniszter javaslatára, megkegyelmez Popovnak.

A bolgár kormány közölte a német konzullal a ruscsuki ügyben megindított vizsgálat eredményét. A vétkecs vámhivatalnokot előmozdítottak állásáról. Az a hír, hogy néhány katonatisztnek is része lett volna az ügyben, alaptalan.

A török-görög viszály okát képező monastiri konzul ügyében kiderült, hogy ki hamisította Panurias görög konzul állítólagos leveleit, a melyek alapján a porta az említett konzul visszahívását követelte. A hamisítót Margaritisnek hívják, a ki már idegen pénzzel gyakran igazgott Macedóniában, főleg az ugynevezett koczo-románok közt, kik tudvalevőleg Romániából származnak, görögül beszélnek és a pánrománok szerepében tetszelegnek, de tulajdonképpen testestül-lelkestül pánszlávok. Maguk a románok mit sem akarnak tudni ezen izgága elemről. Margaritis, hogy kiknek

zsoldjában áll, felesleges mondani. Törökország és Görögország közt iparkodott viszályt keltetni, a mi félig-meddig sikerült is.

Román lapszemle.

Mig a szebeni „Telegraf Roman” a vaskapu-szoros hajókázlatotvételéről vezércikkhezik s Manoli Diamandit simogatja visszafelé, azalatt a brassói román lap a kir. tanfelügyelőket hordja le egy vezércikkben azért, hogy a natiót rábeszélhesse, hogy alakítson már ez is valahára az E. M. K. E.-hez s más bel- és külföldi egyletekhez hasonló valamit.

A cikk írója úgy látszik, nem tudja, hogy az erdélyrészi románoknak már régóta van ilyen egyletük az „Assotiatunea pentru cultura si literatara poporului roman”, mely csak közelebb vesztette el Bologában tevékeny elnökét. Nagy kitüntetés legalább Tisza Lajosra nézve az, hogy a „Lensoron” legalább egyszer igazat adott neki, midőn azt állította, hogy gyűjtőanyag van Európában napjainkban összehalmozva s hogy egy véletlen szörnyű bajokat idézhet elő. Mikor a kit szeretőnk, sok ideig nem jó hozzánk, de egyszer, mikor nem is várjuk, hirtelen betoppan, tréfásan azt szoktuk mondani: „Hova írjuk ezt fel? Az üszök végére. Hát mi hová írjuk fel azt, hogy a fehér hollón kívül még találkozott egy tekintélyes magyar ember, a kinek igazat adnak a Lensoron?” Feljegyezzük, mint nyolczadik világ-csodát ide a mi szemlénkbe a késő utódok számára, a midőn nem lesz Brassóban egy utcának három neve, pl. nagy utca, Purzengasse és Căldărariilor, hogy többre ne tanítsuk a nyájat, azaz hogy az e miatt bosszankodó, olvasót.

Azonban ne téveszszük szemünk elől a „Gaz”, akarám mondani a Trefort tanfelügyelőit, kik egy hosszú vezércikkre lettek érdemesek. Különös teremtesek ezek a tanfelügyelők, kik még lóra is felkapaszkodnak, ökörszekér már lassus, csakhogy megláthassanak egy-egy román iskolát, melyet nem azért építettek volt oda a szebeni szkupcsina fénykorában, hogy ahhoz még valaha a Trefort tanfelügyelői is hozzá férhesse-nek. — Nem a brassómezei tanfelügyelő-öl szólnak, mert Gärtner és Mikes főmérnökök gondoskodtak arról, hogy az ő kollégájok ökörszekérre, lóhátra ne szoruljon, ha valamelyik román iskolába óhajt bepilantani, hogy meggyőződést szerezzen a felől, hogy mennyire haladtak Romulus utódai Árpád és nyelvében.

Könnyű az öreg urnak itt nálunk üveges hintóban ágálni! Megsugjuk azonban, hogy az öreg ur is volt Salve, Parva, Nepus Romuli és honában szegény legény, de erdélyi cigány értelemben. Neki is kilopták volna ökörszekéréből a kerékszeget, mint kilopták üléseiből irnokának tajték pipáját, mig odabenn a sánte parinteval az iskola szerelvényeinek hiányáról beszélgetett. Oh nem, nem ezt teszik a „Gaz.” szerint a tanfelügyelők, hogy t. i. a román népiskolák javítását munkálnák, az ő tevékenységük nem áll másból ezen iskolákkal szemben, mint iskolai rendőrségből — politia scolara.

Igy mondja a „Gazeta” s a mit ő mond, az úgy van, hogy ignotos fallit, notis est derisiu, azaz a könnyen hívókat elámitja, a kinek pedig csak egy mákszemnyi esze van, az azt mondja: Szegény „Gazeta” még szegényebb olvasói! De meglátszik a Gazetának minden sorából az akadályokról, melyekkel a tanfelügyelőnek kell épen a román iskolák jobbkarba helyezése miatt éveken át küzdeni. Ajánljuk neki, hogy olvassa át egyik tanfelügyelőnek irattárát, a mely tankerületben pl. sok román iskola van. Fogadunk rá, hogy megszürkül tőle, ha kököresin haja van is. Ám, a „Gaz.” szerint a tanfelügyelők eszményképe a magyar iskola, ők a román iskolákat céljaik elérésében inkább csak akadálnak tekintik, mely hivatásuknak útját eltorlaszolja.

Csak a magyar nyelv végett látogatják a tanfelügyelők a román iskolákat. Tanuljanak jól magyarul, vagy inkább ne tanuljanak semmit, ez a Trefort közegeinek jelszava.

Igy tanítja becsületre a „Gazeta” az ő olvasóit. Mindezt abból a vastag tudatlanságból, hogy nem ismeri a tanfelügyelők teendőit. Kérje ki csak a balázsfalvi és n.-szebeni konsistoriumoktól a tanfelügyelők jelentéseit, olvassa el azokat, el fog pirulni önmaga előtt azon hamis vádak miatt. Ha Romániáról írná, hogy „inkább semmit, mint magyarul”, úgy igazat írta; mert ott a moldovai csángó községekben csakugyan nem szabad egy szót sem magyarul tanítani, hanem mindent, de mindent csakis románul. A domnu revisorok ott csakugyan úgy tesznek.

Tartunk tőle, hogy addig festi a „Gazeta” a dráku — ördögöt — a falra, mig nálunk is megjelenik a Trefort közegeinek képében és épen úgy fog tenni, mint Romániában a revisorok. Tuai orut!

Czenkalji.

Selmeczi erdész-vendégeink.

— Második nap. —

A selmeczi erdész-akadémikusok második napját (kedd) újból szakadó eső nyitotta meg s telte kétes kimenetelűvé. Az idők viszontagságaival küzdesre hivatott fiuk s derék vezetőik azonban nem sokat hagytak tervöket zavartatni az által.

Mihelyt az eső kissé kezdett kifáradni, tanulmányszomjas rajként rohantak ki a természet ölére. A Postaréten s a posztószáritó rámák feletti erdősítésekén át a „Tévesztő” (Irrgang) nevű oldalra mentek, az ottani idősebb erdősítéseket s áterdölési kísérleteket megsejlelni, a melyek valóban csodálatra méltó módon sikerültek, a talajnak sok helyt még most is feltűnő silánysága daczára.

Azután a „Magyarkő” (alias „Éhezett kő”) körüli erdőt nézték meg, melyek közül főleg az utközben eső, mintegy 130 éves tölgy-erdő hívja ki a szakértők figyelmét, a melyről egy mult századbeli hitteles följegyzés azt írja, hogy legeltetés által tönkretett és sinlődő nyír-, nyár-, mogyoró-, tölgy- stb. bokrok-ból állott akkor az és a mely most is, daczára ezen aránylag magas kornak, mégis igen vékony, de épen ezért aránylag magasnak látszó törzsekkel bir, a melyeknek műtani jó-ága szerfelett kítűnő lehet keménységük miatt; a mi ismét feltűnő, ha tekintetbe véte-tik, hogy az ehhez hasonló multtal bíró sarjról keletkezett tölgyerdők rendszeren már 60—70 éves korukon felül nemcsak ki szoktak gyérülni, de műtani jóságukat is elvesztik. Mindenesetre tehát a legeltetéstől való megóvás, gondos ápolás, a sok időn át fentartott sűrű záródás és a különben száraz talajnak ásványi tépanyagokban felette dús volta okozhatta e feltűnő, de sok tekintetben tanulságos és hasznos abnormitást.

Az erdei vígadónál friss tőt véve és dalokat zengve a fel-felderengő napfény örömeire, tovább folytatták az utat a Salamonkövel szemben lévő s pár évvel ezelőtt még kopárnak látszott bérceken át a keresztényfalvi erdők felé, — a városnak egy folyó évi bükk tűzifa-vágását is utba ejtve azon az oldalon.

A keresztényfalvi erdők bivaltoposta szélein át annak belsejébe egy pár szép jegenyefenyő erdőn át a községbe jutott délután 4—5 óra között a társaság, hol a község előjárósága várta és a jegyző kitűnően sikerült alkalmi beszéddel fogadta, — rámutatva azon nagy közgazdasági jelentőségre, a melyet a jól kezelt és használt erdők nemcsak a természet, de a községek háztartásában is képviselnek, s a mire már kezdenek reájönni nálunk is az emberek. Épen ezért üdvözlí az erdők leendő ápolóit, gondozóit, kezelőit s arra kéri, hogy legyenek a község szívesen látott vendégei s tartsák meg az ott töltendő perczeket örökre emlékeztükben.

Fáradhatatlan erdészeink innen a terített asztalok mellett elhaladva, előbb a községi csinos, sőt a viszonyokhoz mérten valóban nagyszerű és nagyszabású népiskola helyiségeit s a tűzálló agyaghányából és gyárból kikerülő czélszerű és díszes kályhák gyűjteményét szemlélték meg, s csak azután tértek vissza újból az asztalokhoz, — a napi munkát jól végezve.

Ebéd után a rozsnjóiak várták, a hol az éjet pihenéssel tölték, a következő napi kirándulások tovább folytathatása végett.

— Harmadik nap. —

Harmadik nap Rozsnjóról, hol még az előző nap estéjén megsejlelték a gyönyörű fekvésű várat, az abban lévő rengeteg mély sziklakutat s beírták neveiket sorban rendben az ottani vendégkönyvbe s engedve a község előjáróság szíves üdvözlésével párosult vendégszerető meghívásának, betértek az állandó s mégis alkalmi feliratokkal díszített nagy szállodába s kipihenték ott teljesen a nap fáradalmait, a község és kezelő erdőtiszt, Copony Mihály által rendelkezésre bocsátott fogatokon előbb a Barczavize mellett fekvő térségi tölgyesekbe s az ott eszközölt vegyes erdősítésekbe mentek; majd átlépve Brassómezeje határáról Fogarasmegye területére is, előbb Ó Tohányban a brassói lakos és nagyiparos Copony Márton farostanyag-gyárát szemlélték meg. A telep vízépitészeti részét is megsejlelve, Zernestre hajtatott a társaság, hol újból Brassó város mint odaváló erdőbirtokos által fogadtatott kiuntető szíveséggel és vendégsszeretettel Zaminer erdőmester és Orłowszky pagony-erdész vették át újból a vezetést a Királykő déli és délkeleti oldalán elterülő véderdők megsejlettetése és az azok kezelése, kihasználása és felujtása érdekében tervbevett szakszerű műveletek megismertetése végett; s később „Proposztia” nevű sziklaszorosba hatoltak fel.

Visszajövet a pár évvel ezelőtt telepített, de azóta már ugyancsak kihasznált Metián-féle fűrésztelepet is megtekintették.

Ez alatt az idő is előre haladván s a test is

nemi pihenést kívánván: Copony Márton urnak messze földön ismert zernestipapirgyárába tért be a társaság, hol valóban minden várakozást felülmúló kedves meglepetés várt rájuk.

A gyári tűzoltóság díszes sorfalai közt és a gőztrombita üdvriadója mellett bevonulva, virágokat szóró brassói bájos urhölgyek és örömtől sugárzó arcu brassói urak körében és éen fogadta őket a gyár ura és urnője végnélküli szíves-séggel.

Nagy ebéd volt, hatalmas jókedvvel, a mely messze belenyúlt az alkonyatba is. Ott láttuk a házi gazdán, családján és rokonain s tisztviselőin kívül többek között Tompa Sándor, Ádám Károly, Dück József, Schnell Károly, Lázár Gerő, Ridely s több más urakat Brassóból és vidékéről, kik közül többen kedves és bájos nejeiket és leányaikat is elhozták, mi által bizonyára még emlékezetesebbé tették e váratlan összejövetelt és kedves meglepetést a távolból jött vendégekre nézve, minek nem is győztek eléggé hálás és i-mételtlen felhangzott kifejezést adni a háziur szíves felköszöntője után megindult toasztok özönében az illetők.

A pezsgők durrogásánál Tompa S. megyei főjegyző, habár más megye területén, de brassói háziur vendégszerető hajlékában s többnyire brassómegyei lakosok körében alkalmat vett magának, mint a megyei tisztikar egyik jelenlévő tagja, a megye nevében is szívesen üdvözölni a vendégeket.

Fekete Lajos erdőtanácsos és tanár pedig a kerületi kir. erdőfelügyelőt élteti, kinek hazafias irányu működésén kívül az erdészeti számára is sok hasznosat remél.

Nagy Gyula kir. erdőfelügyelő az erdőbirtokos várost és községeket élteti, mint a kik megértették és megértik az erdészeti szavát minden időben s ez által az ő teendőit megkönnyítették; élteti továbbá a vendég növényeket, mint a magyar erdészeti reményeit, s a vendég tanárokat, a kiknek bölcs tanácsait és oktatásait hallgatva, lett szerelmes ő is az erdészeti egykor.

Az est közeledvén, a gyárat tekintették meg a hallgatók és tanáraik, miközben azon nem mindenütt élvezhető dologban is részesültek, miszerint 28 kilométer távolból hallgatták a zenét telefonon át.

Végül válni kellett. A fogatok előálltak s éjjel táján berobogott a társaság Brassóba.

E. M. K. E.

Az E. M. K. E. augusztusi brassói közgyűlésének programját közöljük az alábbiakban. Szándékosan halasztottuk a közlést az igazgató választmány júniusi gyűlése utánig. Most azon megjegyzéssel tesszük azt közzé, hogy a *III. napon rendezendő kirándulást, nevezetesen a tömösi honvédemlékhez, annak megkoszoruzását és a sinaiai kirándulást nem az E. M. K. E. rendezi, hanem az teljesen függetlenül a közgyűléstől történik.*

A program következő:

I. nap, augusztus 19.

Érkezés vasuton d. e. 9 óra 45 perczkor (budapesti idő) Brassóban. (Ugyanekkor érkeznek a Háromszék-, Csik- és Fogaras-megye, valamint Hétfalu felől jövő vendégek kocsikon.) Ünneplés fogadtatás a pályaudvaron: Gróf Bethlen András ur, Brassó és Szebenben vármegyék főispánja által. Diszbevonulás (kocsikon) a nagy utcán át a városháza elé, hol az E. M. K. E. brassómegyei választmánya nevében, annak elnöke, Koós Ferencz kir. tanácsos ur üdvözi a vendégeket. Elszállásolás.

Déli 12 órakor az E. M. K. E. brassómegyei választmánya III. rendes közgyűlését tartja a tanácsházán, melyen az E. M. K. E. igazgató választmánya s az összes vendégek testületileg vesznek részt. 1 órakor tisztelgések az E. M. K. E. elnöke, gróf Bethlen Gábor urnál. 2 órakor társasbéd a „Zöldfa” szállóban. 4 órakor séta a regényes fekvésű, a város és vidék gyönyörű távlatát feltűntető felső sétátérre, esetleg kirándulás a „Czenk”-re. 6 órakor oszonna a lövöldében.

Este 9 órakor fáklyás-zene az E. M. K. E. elnöke, gróf Bethlen Gábor ur tiszteletére, — gróf Bethlen András főispán ur lakása előtt. A fáklyás-zene után görögút a „Czenk”-tetőn. 10 órakor ismerkedési estély a „Zöldfa” szállóban.

II. nap, augusztus 20.

Reggel 8 órakor találkozás reggelinél a Klastrom kapu mellett lévő kávéházakban. 9 órakor Szent-István napi disz istenitisztelet, melyen az E. M. K. E. testületileg vesz részt. 10¹/₂ órakor E. M. K. E. közgyűlés a „Nr 1” nagy termében.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. A tisztikar és az igazgató választmány jelentései és indítványai.

2. Az évi költségvetés megállapítására és a meg előző évi zárszámadásra vonatkozó számvizsgáló jelentések meghallgatása, elfogadása és a felmentvény megadása, esetleg megtagadása.

3. Határozathozatal a vidéki választmányok jelentései fölött.

4. Az egyesület tisztviselőinek s a két tagból láló számvizsgáló bizottságnak megválasztása.

5. Egyesek önálló indítványai, melyek az igazgató választmányhoz a közgyűlés előtt legalább 8 nappal írásban benyújtandók.

6. Az ügykezelési szabályok megállapítása s az alapszabályok megváltoztatása, módosítása esetleg az egylet feloszlatása fölötti határozathozatal.

7. A jegyzőkönyv hitelesítésére három tagnak a kiküldése.

12¹/₂ órakor nagy orgonahangverseny az ág. ev. (szász) nagy templomban. 2 órakor diszbeéd. 4 órakor az Emke birtokában l vő, 2500 frt. értékű festmények kisorsolása.

Este 8 órakor diszbeadás az E. M. K. E. javára a Nr 1 nagytermében. (A diszbeadás műsora később külön fog kiadatni.)

III. nap augusztus 21.

Reggel fél 7 órakor kirándulás különvonattal Sinaiba, a román király nyaralójának megtekintésére. A tömösi honvéd emléknél a vonat megáll. Hétfalu közönsége itt fogadja az E. M. K. E.-t. A honvédemlék megkoszoruzása.

Sinaiba érkezés d. e. 10 órakor. Sinaia és a királyi park megtekintése. 1 órakor társasbéd. Ebéd után folytatódagos megtekintése Sinaianak.

4¹/₂ órakor visszautazás direkt csatlakozással a 7 óra 10 perczkor Brassóból Kolozsvár, illetve Budapest felé induló vonathoz. Ünneplés bucsu a pályaudvaron s 7 óra 10 perczkor (budapesti idő) a vendégek elutazása.

Irodalom.

A napokban hagyta el a sajtót dr. Hankó Vilmosnak a budapesti II. ker. állami főreáliskolában a chemia tanárának: „*Házi Kincstár*” több száz titkos szer (Hasznos tudnivalók a háztartás, gazdaság, egészség és a mindennapi élet köréből. Nélkülözhetlen tanácsadó házi, városi és falusi gazdák, háziasszonyok gyárosok és minden szakmabeli iparosok számára) — című munkája.

A munka több száz apróságot, hasznos tudnivalót foglal magában, utasításokat ad a napokint használt cikkek, anyagok, szerek megvizsgálására, használatára s itt-ott készítésére, — tanácsokkal szolgál a mindennapi életben felmerülő chemiai eljárásokra.

Tájékozásul csak egy néhány címet sorolunk fel, melyek egyszerű megnevezésükkel is szembeszökően igazolják, mennyire gyakorlati értékű és igazán fontos e könyv minden háztartásban. A tej-, kávé-, tea-, csokoládé-, cukor-, vaj-hamisítás felismerése. Anyarozs felismerése a lisztben és kenyérben. A borhamisítások felismerése. Az arany- ezüst ékszerek, drágakövek tisztítása. Üveg-, fém-, fa-, porcellán-, márvány-, gipsz-, tájék-, borostyánkő ragasztás. — Boreczet készítése. Az ecet-hamisítás kimutatása. Az evőeszköz kitisztítása. Szappanfőzés, illatszerek, likörök készítése. Tinta-készítés. Tinta-, gyümölcs, rozsda, stearin, zsír, olajfoltok kivétele. Husfőzés, pácolás. A márványtárgyak, fém-, üveg-, porcellánedények tisztítása. A tej-, vaj-, hus konzerválása. Nedves falak kiszáritása, bevonása. Gyümölcs főzelék konzerválása, főzése. A fehérnemű mosása, keményítése. Az ivó viz megtisztítása. Fénymázak, lakok készítése. A szövetek, kelmefestések vizsgálata. A kártékony és alkalmas állatok elpusztítása, elűzése. Tűzijáték-készítés. A vas, fatárgyak, virágok konzerválása. Méregzésekkel követendő eljárások — Hirtelen támadt életveszélyek elhárítása stb.

A munka díszes kiállításban színnyomatu borítékkal elátva 9 ivnyi terjedelemben jelent meg.

Megrendelési ára 80 kr. A megrendelések a szerzőhöz: dr. Hankó Vilmos, főreáliskolai tanárhoz, Budapest, II. ker. áll. főreáliskola (Budára) címezendők. Az összegnek előre való beküldése esetén, 10 krajczárnak hozzácsatolásával, a mű rögtön bérmentve küldetik meg. Gyűjtőknek 10 példány után egy tiszteletpéldány jár.

Helyi és vidéki hírek

Kérelem. Azon t. előfizetőinket, kik előfizetési díjaikkal még hátrálékban vannak, kérjük tisztelettel, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb beküldeni.

Kinevezés. A marosvásárhelyi főügyész, Fabricius Károly kézdívár-helyi törv. írnokot a brassói ügyészséghez írnokká nevezte ki.

E. M. K. E. közgyűlés. Az E. M. K. E. brassómegyei választmánya már szétküldötte a program mokkal felszerelt meghívókat az összes helybeli egyházak, tanintézetek, hivatalokhoz és egyesületekhez. Meghívó nem csak a magyar egyleteknek küldetett, hanem az összes nemzetközi jellegű, a szász és román egyleteknek is. Azt hisszük, a meghívottak elfogadva a testvéri meghívást, részt fognak venni az ünnepélyességekben.

Frigyes császár haláláról az összes erdélyrészi lapok közül a „Brassó” adott legelőbb hírt, a mennyiben helyi előfizetőink részére külön kis kiadást adtunk ki — ingyen.

Iparegyületi gyűlés. A brassói kereskedelmi és iparegyesület választmánya kedden este szokatlanul népes gyűlést tartott, melynek tárgyrendén sok igen fontos, melyen iparunk érdekeibe vágó ügy volt. Legfontosabb a szállítási ügy rendezése volt, melyben a kormány részletesen indokolt előterjesztés fog tétetni. Az iparos-nyugdíjalap kérdése is már egy lépéssel előbbre haladt, de beható tárgyalása jövő keddre halasztatott. Egyik, nem kevésbé fontos határozat: az iparos-törzskönyv létesítésének megkezdése, mely hivatalva volna, teljes és hű képét adni iparunk minden ágának. Az E. M. K. E. közgyűlési ünnepélyességeire vonatkozó meghívást a választmány elfogadta s kimondotta, hogy küldöttségileg fogja magát azokon képviseltetni. Végül megszavaztatott az áll. iparostanonczkiállítás jutalmazására — mint minden évben — ezuttal is 5 frt. A gyűlésnek csak éjjeli 11 órakor lett vége, de tekintettel a napirenden lévő tárgyak fontosságára, jövő kedd este rendkívüli ülés is fog tartatni.

A brassói magyar dalárda hétfőn este 8 órakor saját helyiségében nagy rendező bizottsági s rendkívüli egyleti közgyűlést tart.

Határrendezés. A román bizottság tagjai csütörtökön d. u. városunkban időztek s a magyar bizottság katonai kiküldöttjeivel együtt még tegnap elindultak Bodzára, a III. szakaszhoz. A brassómegyei államépítészeti hivatal részéről Mika Károly mérnök van a bizottságba kirendelve.

Hangverseny. John Thiele, a városi zenekar solo-furolása, Brassóból való távozta előtt jövő szerdán, június 20-án a Nr. 1. termében bucsu-hangversenyt rendez. Thiele ur, kinek virtuoz játéka mindenki előtt ismeretes, több darabot fog játszani. Részt vesznek még e hangversenyen: Hiemesch I. k. a., Pöschl K., Hintz E., Frank L. és Krause urak. A hangversenynek, — melyet a zeneértő közönségünk szíves figyelmébe ajánlunk, igen érdekesnek és élvezetesnek ígérkezik, — részletes műsorát jövő számunkban közöljük. — Jegyek már most előzetesen kaphatók Zeidner H. könyvkereskedésében.

Meghívás. Az E. M. K. E. közgyűlést rendező bizottság t. tagjai, névszerint: Fellner Lajos, Harmath Lajos, Lázár Gerő, Nagy Gyula, Orbán Ferencz, Rombauer Emil s dr. Weisz Ignác urak tisztelettel kértnek, ma, szombaton, d. u. 5 órakor a kaszinóban tartandó ülésre megjelenni.

Rendőri hírek. (Öngyilkos tanoncz.) Tegnapelőtt d. u. felakasztva találták meg atyja, Tampa György pálosi lakásán, a 14-éves kovácsinast, Tampa Györgyöt. A szerencsétlen tett okát nem sikerült kideríteni.

Meghívás. Az „Brassói magyar dalárda” folyó hó 18-én, hétfőn este 1¹/₂ órakor az egylet helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a t. működő és pártoló tagokat, valamint a jubileumot rendező bizottság tisztelt tagjait ezennel tisztelettel meghívjuk s kérjük a tömeges és pontos megjelenésre. Az elnökség.

Udvarunk — mint a „Pester Cor.” értesül, — Amadeo olasz herceget, Adelheid főhercegnő fiát, unokanővérével Lucetiával történt eljegyzése alkalmából a legszívélyesebben üdvözölte.

Kossuth fia olasz állampolgárok. Rómából írják a „P. Lloyd”nak: A mult hét péntekjén tárgyalta az olasz kamara ama törvényjavaslatot, mely Kossuth fiainak, Lajos Tivadarnak és Ferencznek az olasz állampolgárságot megadja. Cavalotti képviselő Kossuth életét dicsőítő beszédben tette meg az indítványt, mely ellen senki sem szólalt fel és a mely szombaton végleg elfogadtatott.

Medvét lőtt Ó-Sánczon — mint lapunknak onnan írják — csütörtökön hajnalban Simon Ádám derék csendőrmester, megszabadítva egyuttal a telep lakóit egy nagy rémüktől, melynek eddig már 16 marha esett áldozatul. A lelőtt medve oly gyönyörű példány, minő havasainkon ritkán látható. Ez már a második, melyet Simon Ádám őrsvezető az ősz óta lelőtt. Vadász-szerencse!

A vámháboru Romániával. A bukaresti „Telegraphul” kivonatban közli a galatzi kereskedelmi kamara jelentését a monarchiánkkal kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkozólag. Az említett emlékirat szerint új kereskedelmi szerződés kötése nem szükséges, mert a kamara véleménye szerint, általában véve, a mióta az osztrák-magyar monarchiával tart a vámháboru, Románia állatai számára már piacokat is talált Olaszországban és Franciaországban. A lejárt konvenczió pedig nagyon káros volt Románia fejlődésére. Ugyanazért semmivel sem volna menthető, hogy a multban elkövetett tévedéseket ismételjük.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Szterényi József.

